

**UCHWAŁA NR XXVII/309/22
RADY GMINY DOBRE**

z dnia 23 czerwca 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 559 z późn. zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (j.t. Dz. U z 2021 r. poz. 1249) uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026 w brzmieniu stanowiącym załącznik niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobrze.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Waldemar Szymański

Gmina Dobrze

Załącznik do Uchwały

Nr XXVII/309/22 z dnia 23.06.2022 r

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026

Dobre 2022

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Podstawy prawne	5
3. Definicje i charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie	7
4. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie	11
5. Program ochrony ofiar przemocy w rodzinie	15
5.1 Cele i Zadania Programu	18
5.2 Realizacja Programu.....	20
5.3 Adresaci Programu.....	20
5.4 Środki finansowe na realizację Programu.....	20
6. Monitoring Programu	21

1. WSTĘP

Rodzina to pierwsze i najważniejsze środowisko w życiu człowieka, modelujące osobowość, przekonania, system wartości, styl życia. Ważną rolę w funkcjonowaniu rodziny odgrywają relacje pomiędzy członkami rodziny, które powinny być oparte na miłości, szacunku, zrozumieniu, akceptacji, zaufaniu i poczuciu bezpieczeństwa. Kiedy rodzina przestaje prawidłowo funkcjonować nie są realizowane jej podstawowe funkcje i zadania. W przypadku, gdy pojawiające się dysfunkcje zagrażają dobru czy bezpieczeństwu członków rodziny służby i instytucje zobligowane są do podjęcia określonych działań mających na celu pomoc rodzinie. Jedną z sytuacji, wymagających bezzwłocznej interwencji instytucji jest przemoc domowa.

Rodzina stanowi system wewnętrznych relacji i powiązań, w którym wszyscy członkowie wzajemnie na siebie oddziałują, pozostając w dynamicznej równowadze. Każda zmiana wpływa na cały ten system. Przemoc w rodzinie zaburza funkcjonowanie tego systemu, naruszając podstawowe prawa człowieka, niszcząc poczucie godności, szacunku i zaufania. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodziny wymaga podejmowania interdyscyplinarnych oddziaływań nie tylko w stosunku do osób doświadczających przemocy w rodzinie, ale i do osób stosujących przemoc. Problem przemocy w rodzinie dotyka osób różnej płci i wieku, pochodzących ze wszystkich warstw społecznych. Ofiarami przemocy najczęściej są kobiety oraz osoby zależne: dzieci, osoby okresowo lub trwale niepełnosprawne ze względu na starość czy chorobę. Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Dobre na lata 2022-2026 został przygotowany w ramach realizacji zadań własnych samorządu gminy na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Prezentowany Program przedstawia działania wobec problemu przemocy domowej i tworzy ramy zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Dobre. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinach jest długotrwałym procesem. Który wymaga zaangażowania wielu służb a także zmiany świadomości społecznej. Ze względu na złożoność problemu zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem, który wymaga interdyscyplinarnego podejścia służb pomocowych.

Potrzeba podejmowania działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika z zapisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz z

zapisów Ustawy o pomocy społecznej.

Opracowanie Programu poprzedzone zostało rozpoznaniem skali zjawiska przemocy na terenie gminy Dobre, na podstawie danych będących w posiadaniu Zespołu Interdyscyplinarnego w Dobrem na przełomie lat 2019-2021.

Głównym Celem Programu jest:

- zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Dobre.

Cele szczegółowe:

- profilaktyka i edukacja społeczne w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie,
- zintensyfikowanie działań w zakresie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie.
- zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Odbiorcy Programu:

Program skierowany jest do mieszkańców gminy Dobre, którzy

- są zagrożeni przemocą w rodzinie,
- doświadczają przemocy w rodzinie,
- stosują przemoc w rodzinie,
- są świadkami przemocy w rodzinie,
- są podmiotami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,

Realizatorzy Programu

Program będzie realizowany przez instytucje i organizacje zobowiązane do działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrem,
- Urząd Gminy w Dobrem,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Komisariat Policji w Stanisławowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim,
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- Placówki Lecznictwa Odwykowego,
- Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim,
- Prokuraturę Rejonową w Mińsku Mazowieckim,
- Placówki Oświatowe,
- Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Mińsku Mazowieckim,
- Placówki służby zdrowia,
- Organizacje pozarządowe,
- Inne Podmioty.

Realizacja Programu powinna przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy. Cele i kierunki działań wskazane w Programie mają charakter ramowy i mogą podlegać modyfikacjom.

2 . PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wynika art. 6 ust. 2 pkt. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Na kształt i realizację Programu mają wpływ następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021r. , poz. 1119 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (j. t. Dz. U. z 2021 r. poz. 534 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 25 lutego 1946 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (j.t. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.),
7. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
8. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 listopada 2020 r. w

sprawie wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (Dz. U z 2020 r. poz. 2105)

9. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 listopada 2020 r. w sprawie wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (Dz. U z 2020 r. poz. 2066),

10. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz. U z 2011 r. Nr 126, poz. 718),

11. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2011 r. Nr 81, poz. 448),

12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie Procedury „Niebieskie karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. Nr. 209, poz. 1245),

13. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 października 2019 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzajach uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz. U z 2019 r. poz. 2080),

14. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunkach prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno – edukacyjne (Dz. U z 2011 r. Nr 50 poz. 259).

15. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 czerwca 2021 roku w sprawie Zespołu Monitorującego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (Dz. U z 2021 r. poz. 1107).

3. DEFINICJE I CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

W świetle przepisu art. 2 ust. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jako **przemoc w rodzinie** należy rozumieć: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą¹”.

Ustawa jako członka rodziny definiuje osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022r., poz.1138), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą.

Natomiast, przemoc domowa to „każde działanie jednego z członków rodziny lub zaniechanie, które zagraża życiu, cielesnej i psychicznej integralności lub wolności innego członka tej samej rodziny bądź poważnie szkodzi rozwojowi jego (jej) osobowości.²”

Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych, ponieważ przemocą zajmują się takie dyscypliny naukowe, jak: psychologia, pedagogika, prawo, socjologia, polityka społeczna itp.

Perspektywy postrzegania przemocy³:

- **prawna** - jest ścigana przez prawo (kodeks karny, kodeks wykroczeń),
- **moralna** - krzywdzenie osób słabszych to zło moralne (kodeks, wyczucie moralne, sumienie, normy moralne przekazywane z pokolenia na pokolenie),
- **psychologiczna** – przemoc wyzwala psychiczne zjawiska, jak cierpienie, doznawanie poczucia krzywdy, bezsilność,
- **społeczno-polityczna** – przemoc na dużą skalę, grupy stosujące przemoc.

Najczęstszym objawem u osób doświadczających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest

¹ Definicja przyjęta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

² Definicja Rady Europy 1986.

³ J.Mellibruda: Charakterystyka przemocy w rodzinie (online). [Dostęp 08.09.2015]. Dostępny w Internecie http://www.niebieskalinia.pl/przewodnik_ustawa/poradnik_-_eksperti_radza/01._Jerzy_Mellibruda.pdf

ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że jakichkolwiek działań nie podjęłaby się ofiara, nie będzie to miało żadnego znaczenia, ponieważ zawsze znajdzie się powód do kontynuowania przez oprawcę zachowań agresywnych.

O przemocy mówimy wtedy, gdy zostaną spełnione cztery warunki:

- **jest intencjonalna** - przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- **siły są nierównomierne** - w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą osobą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy,
- **narusza prawa i dobra osobiste** - sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),
- **powoduje cierpienie i ból** - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony⁴.

Rodzaje przemocy:

- **przemoc fizyczna** - popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.
- **przemoc psychiczna** - wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.
- **przemoc seksualna** - wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.

⁴ <http://www.boleslawiec.policja.gov.pl/www/index.cgi?numer=2&menu=1>

- **przemoc ekonomiczna** - odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, itp.⁵
- **zaniedbanie** - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich.

Skutki przemocy⁶:

- **przemoc fizyczna – naruszenie nietykalności fizycznej** – przemoc związana z intencjonalnym uszkodzeniem ciała lub zmierzająca do jego uszkodzenia. Przemoc fizyczna niesie ze sobą choroby, które są konsekwencją działań, zespół stresu pourazowego, stres, strach, lęk.
- **przemoc psychiczna – naruszenie godności osobistej** – to przemoc, w której dominują groźby i przymus. Najczęstsza przemoc, która jest trudna do udowodnienia. Zniszczenie poczucia własnej wartości i godności, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu oraz wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, całkowite uzależnienie ofiary od prześladowcy, strach i utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, ciągły stres, zaburzenia snu, itp.
- **przemoc seksualna – naruszenie intymności** - to zmuszenie do aktów seksualnych wbrew woli. Do rodzaju tej przemocy zaliczamy gwałt, rozbieranie z użyciem siły, stosunek analny i oralny wbrew woli. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Skutkiem jest obniżenie samooceny i poczucia własnej wartości, obawa do przedstawicieli płci sprawcy przemocy, zamknięcie, lęk, utrata poczucia godności.
- **przemoc ekonomiczna – naruszenie własności** – przemoc ta związana jest z uzależnieniem od partnera/współmałżonka ze względu na ograniczony dostęp do środków finansowych. Osoba uzależniona zmuszona jest prosić nawet o niewielkie środki pieniężne. Ponadto, osoba to zostaje niedopuszczona do możliwości podjęcia pracy zawodowej. Przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby.

⁵ Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”

⁶ <http://www.niebieskaLinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/8-rodzaj-przemocy>

Inną formą przemocy jest zaniedbywanie. Są to zachowanie polegające na niezaspokojeniu potrzeb zarówno fizycznych jak i psychicznych lub też nieodpowiednie wykonywanie obowiązku opieki wobec osób zależnych.

Stosunkowo nową formą przemocy jest cyberprzemoc, która może objawiać się poprzez prześladowanie, nękanie, zastraszanie, wyśmiewanie za pośrednictwem internetu.

Cechą charakterystyczną zjawiska przemocy w rodzinie jest powtarzalność pewnych prawidłowości nazywanych cyklem przemocy. W cyklu przemocy wyróżnia się następujące po sobie fazy:

- **faza narastającego napięcia** – występuje na początku cyklu, charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych. Na tym etapie może dochodzić do różnego rodzaju incydentów takich jak: oznaki zazdrości, gniewu, kontrolowanie, poniżanie, używanie obraźliwych słów. Osoba, wobec której kierowane są negatywne zachowania starta się za wszelką cenę wyciszyć sytuację zaspokajając żądania partnera. Często obarcza winą samą siebie za jego zachowania i dąży do zadośćuczynienia. Sytuacja ta staje się nie do zniesienia i pojawia się agresja.

- **faza ostrej przemocy** – w fazie tej następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji na ofierze. Trwa stosunkowo krótko, ale może być dramatyczna w skutkach, może dojść do pobicia, uszkodzenia ciała, a nawet śmierci. Podczas ataku ofiara stara się ochronić siebie i uspokoić agresora, jednak rzadko się to udaje. Wraz z ustaniem przemocy ofiara jest w szoku, trudno jej uwierzyć w to co się stało. Pojawia się u niej uczucie bezradności, przerażenia, wstydu a także złość, która powoduje, że osoba doznająca przemocy decyduje się na wezwanie pomocy.

- **faza miodowego miesiąca** – jest to faza skruchy ze strony sprawcy, okazywanie miłości i żalu. Agresor starta się usprawiedliwić swoje zachowanie i okazuje skruchę z powodu swojego wcześniejszego zachowania. Obiecuje, że sytuacja ta już się nie powtórzy. Stara się na nowo wzbudzić zaufanie osoby, którą skrzywdził, jest uczynni i miły. Ofiara pomimo wcześniejszych doświadczeń i wbrew zdrowemu rozsądkowi wierzy sprawcy w to, że się zmienił i zrozumiał swój błąd, gdyż z całych sił pragnie żaby właśnie tak było. Zdarza się, że ofiary w tym momencie wycofują się ze wcześniej podjętych działań. Napięciu u sprawcy stopniowo zaczyna znów narastać i faza miodowego miesiąca kończy się nawrotem przemocy.

Powtarzanie się powyższych zachowań prowadzi do zmian osobowości i zaburzeń u osób doświadczających przemocy takich jak:

- wyuczona bezradność, która charakteryzuje się pasywnością, biernością bezradnością czy

brakiem poczucia sprawstwa,

- występuje zjawisko „prania mózgu”, które prowadzi do zmian ofiary w postrzeganiu siebie,
- efekt „psychologicznej pułapki” prowadzący do całkowitego dostosowania do wymagań partnera.

U osób poddawanych długotrwałej przemocy można wyodrębnić pewien charakterystyczny zespół cech takich jak:

- niska samoocena,
- wysoka zależność od partnerów,
- izolacja społeczna,
- poczucie winy,
- niepokój i depresja,
- podporządkowanie się,
- zniekształcone postrzeganie zachowań sprawcy.

4. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” Funkcjonariusz Policji przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, przedstawiciele gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawiciele oświaty oraz ochrony zdrowia biorąc udział w interwencji związanej ze stosowaniem przemocy w rodzinie lub w przypadku uzasadnionego podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie wypełniają formularz „Niebieskiej Karty”, która wszczyna procedurę. Wypełniony formularz przekazuje się do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego w terminie 7 dni. Wszczynając procedurę, podejmuje się działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Warto zaznaczyć, że „Niebieska Karta” nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego, w przypadku złożenia zawiadomienia i wszczęcia postępowania może ona zostać wykorzystana jako dowód procesowy.

„Niebieska Karta” składa się z kilku formularzy:

- Formularz „A” - wypełnia przedstawiciel jednego z podmiotów wymienionych w art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w

obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

- Formularz „B” - wypełnia osoba, co do której istnieje podejrzenie, że dotyczy jej przemoc.
- Formularz „C” - wypełniają członkowie zespołu bądź grupy roboczej na posiedzeniu, w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
- Formularz „D” - również wypełniają członkowie zespołu bądź grupy roboczej w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

Tabela 1. Liczba wszczętych procedur "Niebieska Karta" w gminie Dobrze.

Rok	2019	2020	2021
Liczba rozpoczętych procedur Niebieska karta	21	13	14

Źródło: Dane z Zespołu Interdyscyplinarnego w Dobrem.

Jak przedstawia powyższa tabela, liczba wszczętych procedur „Niebieskich Kart” w roku 2020 i w roku 2021 znacząco spadła w porównaniu z rokiem 2019.

Tabela 2. Dane dotyczące przemocy domowej w Polsce

Rok	2019	2020	2021
Liczba rozpoczętych procedur	74313	72601	64250

Źródło: Statystyki Policji⁷

W skali kraju prezentuje się również tendencja spadkowa, jeśli chodzi liczbę wypełnionych formularzy „Niebieskich Kart” A. W stosunku od roku 2019, w 2021 roku liczba wypełnionych formularzy spadła o 10 063 kart.

Spadek liczby założonych procedur Niebieska Karta w Gminie Dobrze jak również w skali

⁷<https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html>

kraju ukazuje malejący problem przemocy domowej. Tendencję spadkową możemy dopatrywać się w większej świadomości problemu przemocy domowej wśród społeczeństwa. Istnieje jednak obawa, że spadek ten może wynikać z mniejszej ilości zgłaszanych sytuacji przemocy domowej a co za tym idzie przemoc domowa może być ukrywana.

Tabela 3. Liczba posiedzeń grup roboczych

Rok	2019	2020	2021
Liczba posiedzeń grup roboczych	19	16	13

Źródło: Dane z Zespołu Interdyscyplinarnego w Dobrem.

Do pracy z każdą rodziną dotkniętą przemocą domową powoływana jest grupa robocza w skład której wchodzi przedstawiciele następujących podmiotów:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia.

Lata 2020 i 2021 cechują się mniejszą liczbą posiedzeń grup roboczych. Spadek ten związany jest ze zmniejszeniem rozpoczętych procedur Niebieska Karta oraz a także wprowadzonymi w całym kraju obostrzeniami związanymi z epidemią COVID- 19. Nie znaczy to jednak, że rodziny dotknięte problemem przemocy domowej zostały pozbawione należącego im wsparcia. Dzielnicowy rewiru gminy Dobrze na bieżąco monitorował sytuację w rodzinach. Pracownicy GOPS także pozostawali w kontakcie z rodzinami. W razie potrzeby inicjowano dalsze działania.

Tabela 4. Liczba osób doznających przemocy w podziale na kobiety i mężczyzn

Rok	2019	2020	2021
Liczba kobiet	18	11	9
Liczba mężczyzn	3	2	5

Źródło: Dane z Zespołu Interdyscyplinarnego w Dobrem.

Tabela 5. Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy

Rok	2019	2020	2021
Liczba kobiet	1	2	3
Liczba mężczyzn	20	12	11

Źródło: Dane z Zespołu Interdyscyplinarnego w Dobrem.

Charakterystyczną cechą przemocy domowej jest dysproporcja si, dlatego najczęściej dotyka ona osoby słabsze. Z analizy danych Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że na terenie gminy Dobrze osobami najczęściej doznającymi przemocy są kobiety, natomiast najczęściej stosującymi przemoc są mężczyźni.

Tabela 6. Liczba procedur NK w rodzinach w których występuje problem alkoholowy

Rok	2019	2020	2021
Liczba procedur NK	21	13	14
Liczba procedur NK wszczętych w rodzinach z problemem alkoholowym	15	12	8

Źródło: Dane z Zespołu Interdyscyplinarnego w Dobrem.

Z danych będących w posiadaniu Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że w większości rodzin dotkniętych przemocą występuje problem alkoholowy. Należy jednak zaznaczyć, że związek pomiędzy nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy nie ma charakteru przyczynowo - skutkowego. Przemoc fizyczna to zachowanie wyuczone a nie wynikiem nadużywania substancji psychoaktywnych. Większość sprawców przestępstw związanych z użyciem przemocy domowej popełnianych jest pod wpływem środków odurzających. Alkohol osłabia kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na napotkane trudności.

Placówki oświatowe zajmują się monitorowaniem zjawiska przemocy wśród uczniów. Z badań przeprowadzonych wśród uczniów wynika, że 32,5 % uczniów przyznaje, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyło przemocy ze strony swoich kolegów i koleżanek ze szkoły. W tym samym czasie 10,8 % uczniów uczestniczyło w bójkach. Ponadto uczniowie podają, że popadają w konflikty z innymi osobami. Tylko 9,3% nie ma konfliktów z rówieśnikami. 24,8 badanych uważa, że konflikty można rozwiązać siłą. 31,7% uczniów uważa, że koledzy odnoszą się do nich w sposób lekceważący a 17,1 % uczniów doznaje przykrości ze strony swoich kolegów. 8,5 % uczniów czuje się źle z powodu dokuczania im przez innych uczniów, 79,8 % uważa, że to są tylko żarty. Badanie wykazało, że uczniowie mają lepsze kontakty z matką niż z ojcem. Uczniowie potwierdzają też, że również od matki mogą otrzymać większe wsparcie emocjonalne niż od ojca. Aż 51,1% uczniów podaje, że rodzice nie wyznaczyli dla nich zasad co do tego, co uczniowie mogą robić w domu. 54,2 % uczniów uznaje reguły wyznaczone przez rodziców za ważne, pozostali zaś reguły uznają za nieważne albo nie wszystkie ważne. Rodzice nie zawsze wiedzą gdzie i z kim ich dzieci spędzają wieczory. 9,3 % uczniów uważa, że ich rodzice nie wiedzą, z kim oni spędzają wieczory a 8,5% uczniów jest zdania, że ich rodzice nie wiedzą, gdzie oni spędzają wieczory.⁸

5. PROGRAM OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Opracowanie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie zostało określone ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Stworzenie szczegółowego, dostosowanego do sytuacji Gminy programu wymaga uporządkowania informacji poprzez analizę SWOT. Jest to narzędzie badawcze kompleksowo określające mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, niezbędne do zdiagnozowania obecnej sytuacji oraz prognozowanych skutków. Polega ona na zidentyfikowaniu czterech wymienionych grup czynników i określeniu ich wpływu pozytywnego, jak i negatywnego na sytuację gminy:

⁸ Dane Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Dobrem pochodzące z wynikające z Programu Wychowawczo – Profilaktycznego w roku szkolnym 2021/2022

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - zaangażowanie szkół w działania na rzecz promowania rodziny, bezpieczeństwa w rodzinie (organizacja prelekcji, „pogadanek”, spotkań ze służbami bezpieczeństwa, znanymi osobami), - współpraca z Policją, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - dyżury radcy prawnego, - wyszkolona kadra pracownicza w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, - otwartość instytucji na współpracę ze środowiskiem lokalnym, - pomoc rodzinom zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych oraz ustawą o pomocy uprawnionym do alimentów, ustawą o pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczone środki finansowe, - dużo dokumentacji a za mało czasu na pracę socjalną, - brak chęci do zmiany swojej trudnej sytuacji rodzinnej, - ukrywanie problemu przemocy domowej, - zbyt mała aktywność i gotowość ze strony społeczności lokalnej do współpracy, - brak wczesnej diagnostyki problemów rodziny,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, - pozyskiwanie środków z UE na kursy oraz szkolenia dla osób korzystających z pomocy społecznej, a także dla pracowników instytucji działających na rzecz bezpieczeństwa oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> - złożoność problemów rodzin, - zatracanie się rodzinnych wartości, - degradacja relacji rodzinnych,

Powyższa analiza SWOT przedstawia sytuację Gminy w zakresie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Mocnymi stronami są przede wszystkim bardzo dobra współpraca szkół oraz jednostek działających na rzecz szeroko pojmowanego bezpieczeństwa, jak również dobrze wykształcona kadra pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Pracownicy socjalni przygotowani są do udzielania pomocy w odzyskaniu lub umocnieniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie z uwzględnieniem wszystkich problemów z jakimi boryka się osoba czy cała rodzina. Wspieranie rodzin przez pracowników socjalnych w

rodzinach, w których dominuje przemoc domowa polega na udzielaniu informacji o miejscach, w których można uzyskać pomoc tak, by zmienić nastawienie ofiar uświadamiając, że prawo stoi po stronie poszkodowanego, a zahamowanie przemocy domowej jest możliwe. GOPS odpowiada również za wsparcie finansowe oraz pomoc psychologiczno-pedagogiczną. Słabymi stronami są przede wszystkim niewystarczające środki finansowe, które ograniczają podjęcie ewentualnych działań, kampanii, warsztatów czy szkoleń zarówno dla rodzin, poszczególnych osób czy samego personelu GOPS, a także mentalność mieszkańców objawiająca się w niechęci zmiany swojej sytuacji, ze względu na niewierzenie w zmianę na lepsze sytuacji w rodzinie. Ponadto, zbyt mała aktywność i gotowość ze strony społeczności lokalnej do współpracy wpływa negatywnie na utrzymującą się mentalność społeczeństwa Gminy. Szansą na rozwiązanie problemów jest przede wszystkim pozyskanie odpowiedniej ilości środków finansowych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z Unii Europejskiej na kursy oraz szkolenia dla osób korzystających z pomocy społecznej, a także dla pracowników instytucji działających na rzecz bezpieczeństwa oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Uzyskane środki umożliwiłyby również stworzenie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci z rodzin zagrożonych. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami oraz długotrwałe budowanie relacji z instytucjami umożliwiłoby pozyskanie zarówno dodatkowych środków, jak i rozrzedzenie działań mających na celu edukację oraz promowanie odpowiednich zachowań, reakcji, postaw asertywnych. Kooperacja z organizacjami pozwoli na wymianę informacji, pozyskiwanie pomysłów oraz akcji możliwych do zrealizowania w Gminie. Zagrożeniami dla wszelkich działań możliwych do realizacji są złożone problemy rodzin (np. połączenie długotrwałego bezrobocia któregośkolwiek z członków rodziny z długotrwałą chorobą, alkoholizmem, stosowaną przemocą domową), które wymagają intensywnej współpracy oraz chęci zmian samych podopiecznych GOPS. Zatrącenie oraz degradacja wartości instytucji rodziny jest kolejnym problemem. Należałoby przywrócić sensowność oraz odbudować relacje między członkami rodziny poprzez pracę ze specjalistami. Dodatkowo, promocja wizerunku, rodziny poprzez kampanie, reklamy (np. bilbordy). W każdej z grup czynników należy podjąć odpowiednie kroki do realnego zniwelowania skali zjawiska przemocy w rodzinie. Ponadto, zmiana mentalności lokalnej powinna być poważnie potraktowana, ponieważ to właśnie bariery w mentalności utrudniają wprowadzenie jakichkolwiek zmian. Szczególnie, gdy dotyczą wrażliwych kwestii.

5.1 Cele i zadania Programu

Nadrzędnym celem Programu jest zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Dobre.

Cele szczegółowe:

1. Profilaktyka i edukacja społeczne w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania:

- diagnoza i analiza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Dobre poprzez analizę Niebieskich Kart wpływających do Zespołu Interdyscyplinarnego.

Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisariat Policji w Stanisławowie.

Wskaźniki: liczba rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty, struktura tych rodzin, liczba posiedzeń grup roboczych.

- upowszechnianie problemu przemocy w celu zmiany świadomości społecznej w postrzeganiu problemu przemocy poprzez zakup i rozpropagowywanie plakatów, broszur opisujących mechanizmy przemocy oraz promujących metody wychowawcze bez udziału przemocy.

Realizatorzy: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Wskaźniki: liczba zakupionych i rozpropagowanych plakatów, ulotek, broszur.

- prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz agresji rówieśniczej.

Realizatorzy: Placówki oświatowe działające na terenie Gminy Dobre.

Wskaźniki: liczba spotkań z rodzicami, liczba przeprowadzonych zajęć dla uczniów.

2. Zintensyfikowanie działań w zakresie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Działania:

- udzielanie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez poradnictwo, pracę socjalną, wsparcie materialne, realizację procedury Niebieskie Karty.

Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisariat Policji w Stanisławowie, Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej, Placówki oświatowe, placówki służby zdrowia.

Wskaźniki: liczba osób/rodzin objętych pomocą finansową GOPS, liczba rodzin objętych pracą socjalną, liczba zakończonych procedur z powodu ustania przemocy.

3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Działania:

- oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie poprzez podejmowanie odpowiednich działań w ramach procedury Niebieskie karty, poprzez informowanie o mechanizmach przemocy i konsekwencjach stosowanie przemocy, kierowanie osób stosujących przemoc do udziału w Programach Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie, zgłaszanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie i nadużywających alkoholu do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisariat Policji w Stanisławowie, Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej, Placówki oświatowe, placówki służby zdrowia.

Wskaźniki: Liczba osób pokierowanych do udziału w programie Korekcyjno-Edukacyjnym dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie, liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta część D, liczba wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

- Izolowanie osób stosujących przemoc w rodzinie od osób doświadczających przemocy poprzez zatrzymanie osób stosujących przemoc wobec członków rodziny.

Realizatorzy: Komisariat Policji w Stanisławowie, Prokuratura Rejonowa.

Wskaźniki: liczba zatrzymanych sprawców przemocy w rodzinie.

5.2 Realizacja Programu.

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie realizowany w Gminie Dobrze będzie realizowany w latach 2022-2026. Realizacja Programu zostanie rozpoczęta od dnia podjęcia uchwały. Program otwarty jest na dostosowanie do nowych, bieżących potrzeb uczestników. Program będzie wdrażany we współpracy ze służbami, instytucjami, organizacjami i innymi podmiotami tworzącymi lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Dobrze. Za realizację Programu odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrem.

5.3 Adresaci Programu.

Program przeznaczony jest dla:

- osób (dzieci, młodzież, osoby dorosłe) doświadczających przemocy w rodzinie,
- osób zagrożonych występowaniem przemocy w rodzinie (z tzw. grupy podwyższonego ryzyka),
- świadków przemocy w rodzinie,
- osób podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w tym m.in. pracowników socjalnych, kuratorów zawodowych, terapeutów, policjantów, pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, nauczycieli, pracowników placówek leczenia odwykowego, pedagogów, psychologów, pracowników służby zdrowia,
- instytucji i organizacji pozarządowych, działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- społeczności lokalnej Gminy Dobrze.

5.4 Środki finansowe na realizację Programu

Źródłem finansowania zadań zawartych w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026 w gminie Dobrze będą głównie środki własne gminy, w tym z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Zadania Programu mogą być również finansowane z innych źródeł w ramach programów wspólnotowych Unii Europejskiej oraz dotacji konkursowych.

6. MONITORING PROGRAMU

Monitorowanie realizacji programu powinien odbywać się corocznie do 31 stycznia każdego roku.